

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę Rady 76/796/EWG w odniesieniu do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych 2-(2-metoksyetoksy)etanolu, 2-(2-butoksyetoksy)etanolu, metylenodifenylo diizocyjanianu, cykloheksanu i azotanu amonu

COM(2007) 559 wersja ostateczna — 2007/0200 (COD)

(2008/C 204/03)

Dnia 23 października 2007 r. Rada, działając na podstawie art. 95 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę Rady 76/796/EWG w odniesieniu do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych 2-(2-metoksyetoksy)etanolu, 2-(2-butoksyetoksy)etanolu, metylenodifenylo diizocyjanianu, cykloheksanu i azotanu amonu

Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 27 lutego 2008 r. Sprawozdawcą był David SEARS.

Na 443. sesji plenarnej w dniach 12-13 marca 2008 r. (posiedzenie z 12 marca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny 125 głosami — 2 osoby wstrzymały się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Przedstawiony przez Komisję wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady ma na celu zmianę dyrektywy Rady 76/796/EWG poprzez dodanie ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu pięciu niezwiązanych ze sobą substancji. Cztery z nich zawarte były w pierwotnych wykazach priorytetowych ustalonych w latach 1994-2000. Proponowane środki dotyczą wyłącznie zagrożeń dla ogółu społeczeństwa. Ostatnia substancja, azotan amonu, została włączona w zakres decyzji w celu poprawy bezpieczeństwa nawozów na bazie azotanu amonu w rolnictwie i dystrybucji oraz jako element walki z terroryzmem, a w szczególności poprzez ograniczenie dostępu do prekursorów materiałów wybuchowych. W tym ostatnim przypadku ograniczenia będą dotyczyć także sprzedaży detalistom i sprzedaży powszechnej.

1.2 EKES popiera niektóre, lecz nie wszystkie zgłoszone propozycje. Szczegółowa argumentacja dotycząca poszczególnych substancji i zawierających je preparatów została przedstawiona w punktach od 5 do 9.9.

1.3 Komitet zdaje sobie sprawę, że jest to niemal ostatnia tego rodzaju zmiana dyrektywy Rady 76/769/EWG, zanim zostanie ona zastąpiona 1 czerwca 2009 r. rozporządzeniem (WE) 1907/2006 (REACH). Jednakże, podobnie jak w przypadku wcześniejszych zmian, Komitet wyraża ubolewanie, że niezwiązane ze sobą substancje i preparaty zostały zestawione ze sobą w ten sposób oraz zwraca uwagę na znaczne opóźnienia, jakie nastąpiły od czasu uznania ich za substancje „priorytetowe” zgodnie z rozporządzeniem Rady (EWG) 793/93. Jeżeli wynika to z ograniczonych zasobów lub problemów dotyczących wiedzy fachowej ze strony Komisji bądź innych właściwych organów, w tym nowo utworzonej Europejskiej Agencji Chemikaliów w Helsinkach, problemy te należy rozwiązać możliwie szybko, a z pewnością przed 1 czerwca

2009 r. Producenci muszą również uznać ciążyący na nich obowiązek dostarczania na czas odpowiednich informacji w trakcie przeprowadzanej oceny ryzyka. Bez tego rodzaju dyscypliny wyniki szybko staną się bez znaczenia.

1.4 Wreszcie EKES zdecydowanie popiera deklarację Rady w sprawie zwalczania terroryzmu i liczne wynikające z niej działania. Komitet uważa, że ma do odegrania kluczową rolę w tym procesie oraz zaznacza, że obecnie prowadzi prace nad szeregiem opinii poświęconych tejże problematyce. Ustalenie odpowiednich działań i dróg legislacyjnych w celu umożliwienia wszystkim zainteresowanym stronom skutecznego wyrażenia ich opinii we właściwym czasie będzie miało zasadnicze znaczenie dla uzyskania długotrwałego bezpieczeństwa.

2. Wprowadzenie

2.1 Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) wejdzie w życie 1 czerwca 2009 r. Uchyli ono i zastąpi szereg dotychczasowych rozporządzeń i dyrektyw Rady i Komisji, w tym dyrektywę Rady 76/769/EWG z dnia 27 lipca 1976 r. w sprawie wprowadzania do obrotu i stosowania niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych. Dyrektywa, do której zmianą jest wniosek będący przedmiotem niniejszej opinii, ma na celu zachowanie rynku wewnętrznego, a zarazem zagwarantowanie wysokiego poziomu ochrony zdrowia człowieka i środowiska.

2.2 Załącznik I do dyrektywy Rady 76/769/EWG określa ograniczenia we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych, ustalone i zapisane w ciągu ostatnich 30 lat. Z dniem 1 czerwca 2009 r. staną

się one podstawą załącznika XVII do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 (REACH).

2.3 Wcześniejsze zmiany dyrektywy Rady 76/769/EWG (tj. dalsze ograniczenia) miały formę dyrektyw wymagających wdrożenia przez państwa członkowskie. Obecny wniosek Komisji dotyczy decyzji, która nie będzie wymagała transpozycji do prawa krajowego poszczególnych państw członkowskich, w przeciwnym wypadku prawo to musiałyby zostać uchylone z dniem 1 czerwca 2009 r., kiedy to wejdzie w życie rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 (REACH).

2.4 Przyjmuje się, że w nadchodzących miesiącach zostanie przedstawiony ostateczny wniosek zgodnie z dyrektywą Rady 76/769/EWG — również dotyczący decyzji — w sprawie ograniczeń wprowadzania do obrotu i stosowania dichlorometanu. Wszelkie kolejne wnioski dotyczące ograniczeń wprowadzania do obrotu i stosowania substancji lub preparatów niebezpiecznych przedstawiane będą zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1907/2006 (REACH).

2.5 Substancje (oraz wszelkie zawierające je preparaty), w odniesieniu do których stwierdzono konieczność ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu, zostały ustalone zasadniczo na podstawie oceny pewnych „substancji priorytetowych” zgodnie z rozporządzeniem Rady (EWG) nr 793/93. Sporządzono cztery wykazy priorytetowe — ostatni z nich nosi datę 30 października 2000 r. — do wdrożenia przez właściwe władze w państwach członkowskich. Spośród 141 substancji ujętych w wykazach, 83 stały się przedmiotem sprawozdań z oceny ryzyka. Z tej liczby 39 zostało ocenionych przez odpowiednie komitety naukowe UE, a wyniki konsultacji zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym. W stosunku do 22 spośród wspomnianych substancji wprowadzono ograniczenia. Ograniczenia dotyczące 4 kolejnych substancji (określonych i omówionych poniżej w punktach od 5 do 9.9: MEE, BEE, MDI oraz cykloheksan) są przedmiotem wniosku przedstawionego przez Komisję.

2.6 Jako jeden z głównych powodów wprowadzenia nowego podejścia do „istniejących” substancji w ramach rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 (REACH) podawano powolny postęp w przygotowywaniu tego rozporządzenia. W związku z tym rozporządzenie (EWG) nr 793/93 zostanie również uchylone 1 czerwca 2009 r.

2.7 Przedmiotem oceny wpływu na zdrowie ludzkie i środowisko i/lub wniosków zmierzających do ograniczenia we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu, w miarę rozpatrywania nowych problemów zgłaszanych przez państwa członkowskie, stały się również inne substancje, które nie znalazły się w pierwotnych czterech wykazach priorytetowych. Jedną z takich substancji jest azotan amonu.

2.8 Azotan amonu stanowi przypadek szczególny, gdyż jego właściwości są doskonale znane, w związku z czym nie wymagał on oceny pod kątem wpływu na zdrowie ludzkie i środowisko. Jest on od wielu lat wykorzystywany w bardzo dużych ilościach na całym świecie jako nawóz azotowy i nie stwarza żadnego nieoczekiwanego zagrożenia ani w miejscu pracy, ani dla osób stosujących go zawodowo czy też dla konsumentów w zastosowaniach domowych. Niestety, jest on także skutecznym, tanim i szeroko stosowanym składnikiem materiałów wybuchowych wykorzystywanych legalnie w celach prze-

mysłowych i wojskowych oraz nielegalnie przez terrorystów. Właśnie z tego względu wnioskuje się o ograniczenie jego wprowadzania do obrotu i stosowania zgodnie z dyrektywą Rady 76/769/EWG.

2.9 Można było przyjąć inne podstawy prawne odnoszące się do terroryzmu czy prekursorów materiałów wybuchowych, jednak zgodnie z obowiązującym Traktatem WE, wymagałoby to jedności wszystkich państw członkowskich. Procedura ta ulegnie zmianie wraz z wejściem w życie traktatu lizbońskiego, po jego ratyfikacji przez wszystkie państwa członkowskie, co jednak nastąpi dopiero za jakiś czas.

2.10 Przyjmuje się, że do załącznika XVII do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 (REACH) prawdopodobnie zostaną dodane inne prekursory narkotyków i materiałów wybuchowych, a zatem w chwili obecnej przyjęte podejście uznaje się za właściwe.

2.11 Wszystkie powyższe rozważania odnoszą się do substancji „istniejących”, tj. do 100 195 substancji uznanych za występujące na rynku Wspólnoty Europejskiej pomiędzy 1 stycznia 1971 r. a 18 września 1981 r. Zostały one wymienione w europejskim wykazie istniejących substancji chemicznych o znaczeniu handlowym (EINECS) opublikowanym w Dzienniku Urzędowym WE w 1990 r. Substancje wprowadzone na rynek po 18 września 1981 r. określane są jako „nowe” i wymagają szczegółowego zawiadomienia o zamiarze wprowadzenia do obrotu w celu ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.

3. Streszczenie wniosku Komisji

3.1 Wniosek Komisji zmierza do ochrony zdrowia ludzkiego, w tym zwłaszcza zdrowia konsumentów, a jednocześnie do zapewnienia funkcjonowania rynku wewnętrznego w odniesieniu do trzech substancji (MEE, BEE i cykloheksanu) z pierwszego wykazu priorytetowego z dnia 25 maja 1994 r. oraz jednej substancji (MDI) z trzeciego wykazu priorytetowego z dnia 27 stycznia 1997 r., zgodnie z przepisami dyrektywy Rady (EWG) nr 793/93.

3.2 Zgodnie z zaleceniem Komisji 1999/721/EEC z dnia 12 października 1999 r. oraz podobnymi późniejszymi zaleceniami dotyczącymi oceny skutków ryzyka i strategii zmniejszania ryzyka dla różnych substancji proponuje się szereg specyficznych i bardzo szczegółowych ograniczeń, które będą miały zastosowanie wyłącznie do powszechnej sprzedaży i nie będą miały wpływu na warunki w miejscu pracy ani na środowisko. Szacuje się, że koszty dla przemysłu i ogółu społeczeństwa będą minimalne, w związku z czym proponowane działania uznaje się za proporcjonalne do zidentyfikowanych zagrożeń. W przypadku preparatów zawierających MDI wnosi się o dodatkowe informacje dotyczące wpływu na zdrowie.

3.3 Piąta substancja, azotan amonu, stosowana powszechnie jako nawóz, została dołączona z uwagi na to, że może działać jako utleniacz, oraz w szczególności dlatego, że staje się ona wybuchowa po zmieszaniu z innymi substancjami. Proponowane ograniczenia mają na celu zapewnienie zgodności wszystkich nawozów na bazie azotanu amonu z powszechnymi normami bezpieczeństwa, a ponadto zawężenie asortymentu

łnawozów na bazie azotanu amonu w powszechnej sprzedaży z zamiarem zmniejszenia ilości dostępnej substancji, którą można łatwo przekształcić na potrzeby nielegalnych zastosowań. A zatem można stwierdzić, że wspomniane ograniczenia będą korzystne dla zdrowia i bezpieczeństwa ogółu społeczeństwa. Ograniczenia te pozostaną bez wpływu na osoby wykorzystujące azotan amonu w działalności zawodowej (rolników i legalnych producentów materiałów wybuchowych). Choć koszty (i korzyści) okazują się trudne do skwantyfikowania, uważa się, że są one proporcjonalne do zidentyfikowanych zagrożeń (oraz proponowanych środków).

3.4 Decyzja miałaby wejść w życie trzeciego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

3.5 Wnioskowi towarzyszą: uzasadnienie, dokument roboczy służb Komisji (sprawozdanie z oceny wpływu) oraz — w odniesieniu do czterech substancji ocenianych zgodnie z rozporządzeniem Rady (EWG) nr 793/93 — długie i szczegółowe sprawozdania z oceny ryzyka opublikowane przez Europejskie Biuro Chemikaliów, wraz z dodatkowymi materiałami, zarówno popierającymi, jak i krytykującymi wniosek, przedstawionymi przez różne komitety naukowe i inne organy, które pomagały w przygotowaniu lub ocenie stosownych danych.

4. Uwagi ogólne

4.1 Podobnie jak w przypadku wielu wcześniejszych zmian do dyrektywy Rady 76/769/EWG opiniowany wniosek dotyczy substancji wzajemnie niezwiązanych, które — dla zapewnienia większej przejrzystości — zostaną omówione oddzielnie.

5. 2-(2-metoksyetoksy)etanol (MEE)

5.1 MEE to mieszalny z wodą wysokowrzący eter glikolu, wykorzystywany zazwyczaj jako półprodukt w chemii syntetycznej, współrozpuszczalnik w różnych produktach dekoracyjnych dla gospodarstw domowych lub w paliwie do silników odrzutowych jako środek zapobiegający oblodzeniu ze względu na odporność na niskie temperatury. Zgodnie ze sprawozdaniem z oceny ryzyka przygotowanym dla rządu holenderskiego, którego opracowywanie zakończono w lipcu 1999 r., całkowita produkcja w Europie na początku lat 90. ubiegłego wieku wynosiła około 20 tys. ton, z czego nieco ponad połowa przeznaczona była na eksport.

5.2 Narażenie konsumenta wynika z faktu, że substancja ta wykorzystywana jest w farbach i produktach do usuwania farby przeznaczonych do amatorskich zastosowań domowych typu „zrób to sam”. Jak można oczekiwać, mając na względzie właściwości fizyczne MEE, substancja ta wchłania się łatwo przez skórę i w wypadku niestosowania odzieży ochronnej w sposób systematyczny i gwarantujący bezpieczeństwo, występuje zagrożenie dla zdrowia konsumentów w związku z narażeniem skóry.

5.3 Najnowsze badania wskazują, że MEE został zastąpiony innymi rozpuszczalnikami we wszystkich farbach i produktach do usuwania farby znajdujących się w powszechnej sprzedaży. Z tego względu właściwe działanie polega na zapewnieniu, iż sytuacja ta nie zmieni się w przypadku produktów wytwarzanych w UE lub przywożonych na terytorium Unii. Wniosek gwarantuje zatem, że po 18 miesiącach od dnia wejścia w życie decyzji MEE nie będzie wprowadzany do obrotu jako składnik farb i produktów do usuwania farby w stężeniu równym lub

większym niż 0,1 % w masie (tzn. w stężeniu przekraczającym poziom wynikający ze skażenia lub wytwarzania wraz z innymi dozwolonymi składnikami). Zainteresowane sektory przemysłu uznają przyjęte podejście za rozsądne. W związku z tym EKES popiera proponowane ograniczenie we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu MEE.

6. 2-(2-butoksyetoksy)etanol (BEE)

6.1 BEE również należy do grupy eterów glikolu, przy czym jego temperatura wrzenia jest nieco wyższa niż w przypadku MEE, ma jednak podobne właściwości fizyczne, w tym mieszalność z wodą. Jest on szeroko stosowany jako rozpuszczalnik w farbach na bazie wody, pomaga bowiem w tworzeniu się powłoki i zwiększa trwałość, co z kolei zmniejsza częstotliwość malowania i ogranicza ogólny poziom ekspozycji. W sprawozdaniu z oceny ryzyka łączną wielkość produkcji tej substancji w Europie oszacowano na poziomie 46 tys. ton w 1994 r. Do roku 2000 wielkość ta wzrosła do 58 tys. ton, z czego 33 tys. ton wykorzystywano do produkcji farb.

6.2 W sprawozdaniu z oceny ryzyka wymienia się pewne zagrożenia dla konsumenta polegające na podrażnieniu dróg oddechowych w wyniku wdychania mikroskopijnych kropelek podczas stosowania wodnych farb w aerozolu zawierających BEE. Wdychanie oparów powstających przy nakładaniu pędzlem lub wałkiem nie budzi obaw natury toksykologicznej.

6.3 Według informacji przekazanych po opracowaniu sprawozdania z oceny ryzyka w 1999 r. oraz z uwagi na trudności z zastąpieniem BEE jako istotnego składnika farb na bazie wody, uznano, że ograniczenie maksymalnej zawartości BEE na poziomie 3 % w masie w przypadku farb przeznaczonych do stosowania w postaci aerozolu będzie odpowiednim środkiem na rzecz ochrony zdrowia konsumentów. Farby o wyższych stężeniach BEE mogą być wprowadzane do obrotu powszechnego wyłącznie z oznaczeniem „Nie używać w urządzeniach do rozpylania farb”. Rozwiązanie to nie wpłynie na użytkowników profesjonalnych, w wypadku których istnieje większe prawdopodobieństwo korzystania z odpowiedniego sprzętu ochronnego. Uważa się, że w obu przypadkach kanały dystrybucji są na tyle różne, by to umożliwić.

6.4 Wspomniane środki będą miały zastosowanie po 18-24 miesiącach od daty wejścia w życie decyzji, tak aby zapewnić odpowiednio dużo czasu na wszelkie wymagane zmiany formuły i oznaczeń. Zainteresowane sektory przemysłu uznają przyjęte podejście za rozsądne. W związku z tym EKES popiera proponowane ograniczenie we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu BEE jako właściwy sposób ochrony zdrowia konsumentów i rozwiązanie gwarantujące funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

7. Metylenodifenylo diizocyanian (MDI)

7.1 MDI jest nazwą mieszaniny podobnych substancji (izomerów), które w czystej postaci byłyby ciałami stałymi o konsystencji wosku, jednak bardziej powszechnie występują w postaci wysoce reaktywnych lepkich cieczy o brązowym kolorze. Według sprawozdania z oceny ryzyka w 1996 r. światowa produkcja wynosiła ponad 2,5 mln ton, z czego przynajmniej 500 tys. wyprodukowano w UE. W obecności odpowiednich lekkich alkoholi wielowodorotlenowych albo glikoli (lub

nawet wody) oraz środka porotwórczego MDI wchodzi w niezwykle szybką reakcję, wytwarzając pianki poliuretanowe. Mogą one być sztywne lub elastyczne i mają wiele zastosowań w budownictwie i innych branżach jako elementy konstrukcyjne, uszczelniacze, wypełniacze, formy i kleje.

7.2 Zagrożenie dla konsumenta wynika przede wszystkim ze stosowania pianek jednoskładnikowych (OCF), sprzedawanych w pojemnikach aerozolowych domowym amatorom robót tynkowych lub murarskich w celu wypełniania nieregularnych otworów bądź uszczelniania wokół nowo zamontowanych drzwi lub okien. Całkowita sprzedaż MDI w tym sektorze wynosi około 10 tys. ton rocznie. Ilość ta wystarczy do wyprodukowania około 36 mln pojemników aerozolowych rocznie na użytek konsumentów oraz kolejnych 134 mln pojemników na potrzeby zawodowców. Produkty alternatywne — na przykład włókna szklane do uszczelniania wokół okien — są mniej wygodne w użytku i wiąże się z nimi szereg innych obaw.

7.3 Ocena ryzyka dla konsumenta na skutek narażenia skóry i dróg oddechowych oraz działania uwrażliwiającego na podstawie danych dotyczących ekspozycji w miejscu pracy okazała się niełatwa. Trudno jest zdobyć czyste próbki izomerów. Ponieważ MDI reagują bardzo szybko z wodą, tworząc obojętne, nierozpuszczalne ciało stałe, standardowe badanie zagrożenia staje się trudne do przeprowadzenia. W normalnym użyciu substancja wydostaje się z trzymanego w ręku niewielkiego pojemnika poprzez kierunkową rurkę, co ogranicza dostępną całkowitą jej ilość. Standardowy pojemnik opróżniany jest w ciągu 2-4 minut. Szybkie twardnienie w obecności pary wodnej usuwa MDI. Produkt końcowy w stanie stałym jest obojętny i niegroźny. Tego rodzaju produkty stosuje się jednorazowo (by wypełnić lub uszczelnić określony otwór, osadzić drzwi czy okno) i nieczęsto (w wypadku większości użytkowników), więc z pewnością nie odpowiada to codziennej styczności osób wykorzystujących je w celach zawodowych. Jak zwykle w wypadku produktów przeznaczonych do zastosowań typu „zrób to sam” użytkownicy nie zawsze stosują środki ochrony indywidualnej.

7.4 Nie dziwi zatem fakt, iż pomimo pewnego teoretycznego ryzyka było trudno lub wręcz nie można było określić przypadków rzeczywistego uwrażliwienia skóry czy dróg oddechowych wśród zwyczajnych użytkowników (a nawet w warunkach profesjonalnych, gdzie można zastosować odpowiednie środki ochrony). To z kolei oznacza, że trudniejsze jest znalezienie rozwiązania, które byłoby proporcjonalne, tanie i możliwe do zastosowania.

7.5 W tym kontekście w przeprowadzonej ocenie ryzyka słusznie stwierdza się, że choć do każdego pojemnika dostępnego w sprzedaży powszechnej na potrzeby zastosowań jednorazowych i sporadycznych można i powinno się dołączać lekkie i tanie rękawice polietylenowe, które zapewniają całkowicie skuteczną ochronę, nie ma możliwości dołączania wytrzymałych rękawic neoprenowych lub nitylowych wymaganych w zastosowaniach przemysłowych. Ponadto — choć do każdego pojemnika można dołączać lekką, bawełnianą maskę przeciwpylową — tego rodzaju ochrona byłaby nieskuteczna w wypadku rzeczywistego zagrożenia, natomiast prawdziwa maska gazowa

chroniąca przed wszelkiego rodzaju zagrożeniem ze strony substancji gazowych kosztowałaby około dziesięciu razy więcej niż jeden pojemnik, przy czym nie byłoby żadnej gwarancji, że zostałaaby rzeczywiście użyta, gdy to konieczne.

7.6 Komisja proponuje zatem, by do każdego pojemnika dostępnego w powszechnej sprzedaży dołączano rękawice polietylenowe (np. umieszczone pod nakrywką) oraz by pojemniki były odpowiednio oznaczane i wskazywały zagrożenia dotyczące (nadzwyczajnych) reakcji alergicznych na MDI w przypadku już uwrażliwionych osób, reakcji astmatycznych (u osób cierpiących na astmę) czy reakcji skórnych (u osób cierpiących już na problemy skórne).

7.7 EKES popiera pierwszy z wymienionych środków, tj. dostarczanie rękawiczek polietylenowych, których i tak powinno się używać w wypadku większości prac typu „zrób to sam”. Jeżeli jednak ten ważny i proporcjonalny środek ma być możliwy do zastosowania w praktyce, należy powstrzymać się od wprowadzania ostrzejszych norm wobec rękawiczek, gdyż w takim wypadku nie będą one dołączane do opakowania.

7.8 Komitet kwestionuje natomiast szczegółowość proponowanych oznaczeń dodatkowych, nawet jeżeli zagwarantowano by odpowiedni czas na ich wprowadzenie przy umiarkowanych kosztach. Nie jest na przykład jasne, skąd zwykły nabywca miałby wiedzieć, że jest „uwrażliwiony na diizocyaniany inne niż MDI” ani dlaczego jest to szczególnie ważne. Jak wiadomo, u każdej osoby cierpiącej na przewlekłą astmę czy przewlekłe zapalenie skóry niemal każdy produkt gospodarstwa domowego czy typu „zrób to sam” może wywołać ostrą (krótkotrwałą) reakcję niepożądaną. W tych okolicznościach ogromne znaczenie ma dobra wentylacja i stosowanie odzieży ochronnej (rękawic) oraz wskazówka, by natychmiast przerwać pracę z danym produktem w wypadku wystąpienia niepokojących objawów. Tego rodzaju wskazówka jest dobra dla wszystkich użytkowników bez względu na historię ich chorób i powinna być zamieszczana na etykiecie. Z uwagi na niewielkie rozmiary pojemników, a zatem także umieszczanych na nich etykiet, wszelkie wskazówki tego rodzaju muszą być jasne, krótkie i czytelne w normalnych warunkach, w jakich używa się danego produktu. Jeżeli niezbędne są dodatkowe instrukcje dotyczące obsługi lub bezpieczeństwa, należy umieszczać je w załączonej ulotce.

7.9 EKES kwestionuje również wskazanie zawarte w podpunkcie (6), że „osoby fizyczne lub prawne wprowadzające do obrotu po raz pierwszy preparaty zawierające MDI, przez trzy lata (...) gromadzą dane dotyczące ewentualnych przypadków osób cierpiących na alergie oddechowe (...) i udostępniają te dane Komisji (...) zgodnie z protokołem badania, w którym uczestniczą specjalistyczne ośrodki (...) by wykazać, że nie ma potrzeby zaostrzania środków ograniczających (...)”. Uwzględniając fakt, że MDI jest obecny na rynku od lat 70. ubiegłego wieku i — jak stwierdzono powyżej — jego aktualna sprzedaż przekracza 36 mln pojemników rocznie wytwarzanych przez istniejących producentów, których wspomniany wymóg nie dotyczy, trudno jest traktować ów wymóg inaczej niż tylko jako niedostatecznie uzasadnione utrudnienie wejścia na rynek.

7.10 W przedstawionej przez Komisję ocenie wpływu wyjaśnia się, że wynika to z obawy wyrażonej w sprawozdaniu z oceny ryzyka, iż „pewne ryzyko wystąpienia alergii oddechowych w przypadku zawodowców (...) potencjalnie mogłoby odnosić się do konsumentów”. Dalej w tym samym akapicie stwierdza się, że „zgodnie z informacjami, jakimi aktualnie dysponują ośrodki toksykologiczne, wydaje się, że u konsumentów nie występują przypadki alergii oddechowej spowodowanej produktami zawierającymi MDI bądź liczba takich przypadków jest niewielka”. Bez względu na domniemane ograniczenia takiej ścieżki sprawozdawczej, nie wiadomo, czy propozycja Komisji byłaby bardziej rozstrzygająca. Dlatego też wydaje się ona nieproporcjonalna do zagrożenia określanego wyraźnie jako hipotetyczne i nieopartego żadnymi dowodami wynikającymi z rzeczywistego powszechnego stosowania.

7.11 W związku z tym EKES zaleca usunięcie tej części ograniczenia we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu. W przypadku dalszych uzasadnionych wątpliwości co do bezpieczeństwa tych produktów, których nie można zastąpić w krótkim okresie, należy przeanalizować je wspólnie z producentami oraz zastosować właściwe procedury gromadzenia danych i ich oceny.

8. Cykloheksan

8.1 Cykloheksan jest bezbarwną cieczą wytwarzaną w bardzo dużych ilościach w procesie uwodornienia benzenu. Jest on niemal całkowicie (>95 %) wykorzystywany w procesie syntezy kwasu adypinowego, z którego produkuje się nylon. Światowe zdolności produkcyjne tej substancji wynoszą obecnie ponad 5 mln ton, z czego około 1,5 mln ton przypada na UE. Procesy te odbywają się w systemach zamkniętych, a poziom ekspozycji jest niski. Cykloheksan występuje również naturalnie w produktach spalania, w tym w dymie tytoniowym, w ropie naftowej i niektórych roślinach oraz w oparach benzyny.

8.2 Cykloheksan jest także wykorzystywany jako rozpuszczalnik m.in. klejów kontaktowych na bazie neoprenu używanych w przemyśle skórzanym (obuwniczym) i motoryzacyjnym oraz w budownictwie. To z kolei oznacza, że jest on wykorzystywany w profesjonalnym kładzeniu dywanów i wykładzin na dużych powierzchniach oraz przez ogół społeczeństwa w podobnych naprawach na mniejszych powierzchniach i innych zastosowaniach typu „zrób to sam”. Całkowite zużycie tej substancji w klejach w UE wynosi poniżej 10 tys. ton rocznie.

8.3 Podobnie jak w przypadku wszystkich węglowodorów kluczowe znaczenie mają dobra wentylacja i stosowanie odpowiedniej odzieży ochronnej lub środków ochrony dróg oddechowych. Można to wprawdzie zagwarantować w wypadku zastosowań profesjonalnych, ale nie w przypadku zwykłych użytkowników. Niemniej, podobnie jak w wypadku preparatów zawierających MDI, fizyczne właściwości produktów wprowadzanych do obrotu znacznie ograniczają zagrożenie. Szybkochnące kleje kontaktowe są idealne w drobnych zastosowaniach, lecz niezwykle trudne do zadawalającego wykorzystania na dużą skalę przez zwykłych użytkowników. Ograniczenie wiel-

kości opakowań dostępnych w powszechnej sprzedaży wydawałoby się zatem rozwiązaniem odpowiednim i ogólnie akceptowalnym.

8.4 Komisja proponuje więc, by cykloheksan nie był wprowadzany do obrotu w celu powszechnej sprzedaży jako składnik klejów na bazie neoprenu w opakowaniach większych niż 650 gramów. Wszelkie opakowania powinny nosić ostrzeżenia „Nie używać do kładzenia dywanów” oraz „Nie używać w przypadku słabej wentylacji”.

8.5 Praktyczne badania dotyczące najbardziej pesymistycznych scenariuszy, np. klejenie dużych paneli korkowych na ścianie w pomieszczeniu zamkniętym, wskazują, że takie rozwiązanie odpowiednio ograniczyłoby narażenie konsumenta, które podobnie jak w innych omówionych powyżej przypadkach, występowałoby nieczęsto i krótkotrwale. Wydaje się, że nie ma informacji na temat rzeczywistych przypadków zgłaszanych przez użytkowników klejów na bazie neoprenu pomimo ich szerokiego i długotrwałego stosowania. Proponowane środki można jednak wprowadzić bez zbędnych utrudnień dla producentów czy konsumentów. W związku z tym EKES popiera proponowane ograniczenie we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu cykloheksanu jako proporcjonalne do omówionego zagrożenia.

9. Azotan amonu

9.1 Azotan amonu jest białym ciałem stałym sprzedawanym w granulach, produkowanym od ponad stu lat z amoniaku pochodzącego z gazu ziemnego. Światowa produkcja tej substancji wynosi ponad 20 mln ton. Ma on znaczenie jako nawóz azotowy oraz jako surowiec do produkcji materiałów wybuchowych. Ze względu na to drugie zastosowanie oraz bezpośrednią dostępność i niski koszt, substancja ta stała się przedmiotem zainteresowania terrorystów. Do produkcji materiałów wybuchowych potrzeba także innych składników, np. oleju napędowego, niemniej są one łatwo dostępne. Azotan amonu przez wiele lat był wykorzystywany przez terrorystów z IRA, zastosowano go także w głośnych zamachach w Oklahomie, World Trade Centre i na Bali. Ostatnio został użyty w zamachach zorganizowanych przez grupy ekstremistów działających w Londynie i innych stolicach europejskich. Instrukcje do produkcji tego rodzaju urządzeń można bez trudu znaleźć w internecie. Już 2 kg mogą wyrządzić ogromne szkody. Wydaje się, że niektóre odpowiednio zdeterminowane osoby są w stanie bez trudu zdobyć azotan amonu w ilościach przekraczających 500 kg, w razie potrzeby poprzez wielokrotne zakupy mniejszych ilości w sklepach ogrodniczych i innych placówkach detalicznych. Wszelki nadzór jest tu oczywiście trudny do realizacji.

9.2 W przypadku użytkowników stosujących azotan amonu w działalności zawodowej (rolników) nadzór sprawowany jest poprzez wymóg dużych minimalnych wielkości dostaw (tak aby nie można było łatwo nielegalnie przetransportować lub zabrać pojedynczego opakowania) oraz poprzez wymóg szczególnego śledzenia produktu we wszystkich ogniwach łańcucha dostaw.

Azotan amonu dostępny w handlu jest zazwyczaj nietrwały i może ulec rozpadowi, co czyni go bezużytecznym. Musi zatem być przechowywany z zachowaniem ostrożności i możliwie szybko wykorzystany jako nawóz. Taki stan rzeczy ogranicza ilości dostępne na potrzeby dywersji i innych zastosowań.

9.3 Azotan amonu trafia do handlu w rozmaitych stężeniach (określanych jako procent zawartości azotu) oraz łącznie z innymi istotnymi składnikami (zazwyczaj są to pochodne fosforu i potasu) lub bez takowych składników. W stanie czystym zawiera w przybliżeniu 35 % azotu. Aby uniknąć uszkodzenia roślin, niezbędne jest jego rozcieńczenie. Różne rodzaje produktów uzyskuje się poprzez dodanie składników aktywnych lub obojętnych wypełniaczy, takich jak kreda, bądź w reakcjach chemicznych, w wyniku których uzyskuje się pożądaną proporcję najważniejszych składników. Produkty sprzedawane w rolnictwie mogą zawierać 28 % azotu, a nawet więcej. Tego rodzaju nawozy „wysokoazotowe” podlegają kontroli zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 2003/2003 w celu zagwarantowania wymaganej ilości azotu oraz bezpiecznego stosowania bez zagrożenia wybuchem. Nawozy odpowiadające wspomnianym normom mogą być oznaczane jako „nawozy WE” i znajdować się w handlu transgranicznym. Nawozy nieodpowiadające tym normom nie mogą być sprzedawane za granicę i określane są mianem „nawozów krajowych”. Zawartość azotu w produktach przeznaczonych do użytku konsumentów sięga zazwyczaj 20-25 %. Im jest ona niższa, tym wyższe są koszty transportu na jednostkę i tym więcej danego nawozu potrzeba do utrzymania określonej powierzchni. Chociaż nawozy na bazie azotanu amonu uznawane są za nieodzowne w działalności rolniczej, sytuacja przedstawia się inaczej w wypadku o wiele mniejszych ilości znajdujących się w powszechnej sprzedaży detalicznej i istnieje możliwość zastąpienia ich innymi produktami.

9.4 Z punktu widzenia osoby, której celem jest nielegalne wytworzenie materiałów wybuchowych, im wyższa jest zawartość azotu w azotanie amonu, tym lepiej. Mieszanki produkowane mechanicznie można ponownie stężyć w prosty sposób poprzez ich rozpuszczenie i krystalizację. Stężenie mieszanek związanych chemicznie jest trudniejsze lub niemożliwe. Duńscy eksperci rządowi zdołali doprowadzić do wybuchu przy stężeniach wynoszących zaledwie 16 %. Dysponując odpowiednim czasem i środkami, można dokonać wszystkiego, choć formuły konkurencyjne z zastosowaniem równie łatwo dostępnych surowców w końcu staną się bardziej atrakcyjne. Zostały one przedstawione w „Podręczniku terrorysty” i innych ogólnodostępnych materiałach w internecie.

9.5 Po zamachach bombowych w Madrycie w marcu 2004 r. Rada Europejska przyjęła deklarację w sprawie zwalczania terroryzmu. Przewidywała ona utworzenie grupy zadaniowej ekspertów ds. bezpieczeństwa materiałów wybuchowych (ESETF), której zadaniem miało być opracowanie planu działań dotyczących zwalczania wykorzystywania urządzeń wybuchowych przez terrorystów. Opracowywanie planu zakończono w czerwcu 2007 r. Jedno z 47 szczegółowych działań przewiduje utworzenie Stałego Komitetu Ekspertów ds. Prekursorów Mate-

riałów Wybuchowych. W przedsięwzięcie to zaangażowanych jest wielu specjalistów z sektora prywatnego i publicznego, korzystających ze wsparcia ze strony stowarzyszeń CEFIC i FECC, reprezentujących producentów i dystrybutorów związków chemicznych, oraz EFMA, reprezentującego producentów nawozów sztucznych.

9.6 Celem opiniowanego wniosku jest dostosowanie wszystkich nawozów na bazie azotanu amonu sprzedawanych rolnikom (i dystrybutorom) do norm określonych w rozporządzeniu (WE) nr 2003/2003 oraz ograniczenie zawartości azotu w produktach znajdujących się w powszechnej sprzedaży. W wypadku przyjęcia projektowanej decyzji nie można będzie wprowadzać azotanu amonu do obrotu w celu powszechnej sprzedaży po 18 miesiącach od dnia jej wejścia w życie „jako substancji lub w preparatach zawierających co najmniej 20 % azotu w masie w stosunku do azotanu amonu”.

9.7 EKES w pełni popiera pierwszą część tej propozycji przewidującej, że wszelkie nawozy o wysokiej zawartości azotu dostarczane rolnikom — bez względu na to, czy odbywałoby się to w obrocie transgranicznym, czy też nie — powinny spełniać wymagania rozporządzenia (WE) nr 2003/2003.

9.8 W odniesieniu do drugiego ograniczenia, które dotyczy sprzedaży powszechnej, EKES zwraca uwagę na fakt, że może tutaj chodzić o większe ilości, niż wcześniej sądzono, przewyższające 50 tys. ton oraz że stowarzyszenie EFMA, reprezentujące producentów nawozów sztucznych, przyjęło 20-procentowe ograniczenie dla nawozów mieszanych (które można podobnie stężyć bez większych trudności), przy czym zaproponowało limit wynoszący 24,5 % w wypadku produktów związanych chemicznie (których ponowne stężenie jest o wiele trudniejsze). Uwzględniając dyskusje toczące się na forum SCEEP, możliwość tę oraz wszelkie inne z nią związane należy w pełni zbadać przed ostatecznym przyjęciem decyzji, której dotyczy wniosek. Bez względu na wszelką inną wiedzę na temat walki z terroryzmem, jest oczywiste, że realny postęp w kwestii ograniczenia dostępu do prekursorów materiałów wybuchowych będzie wymagał pełnej zgody i zaangażowania wszystkich zainteresowanych stron, a w tym przypadku również producentów, dystrybutorów, detalistów i całego społeczeństwa.

9.9 EKES z pewną niechęcią przyjmuje fakt, iż dyrektywa Rady 76/769/EWG jest jedyną podstawą dla nowych przepisów, z jakiej Komisja mogła skorzystać w krótkim okresie, a zatem postulowane środki muszą być zgłoszone i omówione w tym trybie. Należy żywić nadzieję, że wdrożenie lepszego systemu stanie się możliwe po ostatecznej ratyfikacji traktatu lizbońskiego.

10. Uwagi szczegółowe

10.1 EKES wyraża ubolewanie, podobnie jak to uczynił w swoich opiniach w sprawie wcześniejszych zmian do dyrektywy 76/769/EWG, że proponowane regulacje nadal obejmują niezwiązane ze sobą produkty, które powinny być przedmiotem odrębnych decyzji. Nie jest to dobra praktyka i nie służy

żadnemu sensownemu celowi. Z pewnością nie stanowi to przykładu dobrego sprawowania rządów. Należy jedynie mieć nadzieję, że począwszy od 1 czerwca 2009 r. będzie obowiązywała lepsza procedura, zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1907/2006 (REACH).

10.2 Komitet zwraca również uwagę na długi czas, jaki był potrzebny na doprowadzenie tej sprawy do końca. Pierwszy wykaz priorytetowy został opublikowany w maju 1994 r. Nawet jeżeli obecny wniosek zostanie rozpatrzony w trybie pilnym, o co wystąpiono, przepisy te będą miały niewielki wpływ na rynek do końca 2010 r. (a nawet wtedy trudno będzie się spodziewać odczuwalnej poprawy zdrowia ludzkiego). Trudno też przypisać całą winę za zaistniałe opóźnienia producentom, którzy mieli dostarczyć dane będące podstawą sprawozdania z oceny ryzyka, gdyż dane te dostępne są już od jakiegoś czasu. Jeżeli opóźnienie wynika z braku zasobów w Komisji lub jej komitetach naukowych bądź innych organach i agencjach odpowie-

dzialnych za bezpieczeństwo ogółu społeczeństwa, problemy te należy jednoznacznie rozwiązać, zanim po 1 czerwca 2009 r. pojawi się o wiele większe obciążenie, w znacznej mierze nieuporządkowane pod względem priorytetów.

10.3 EKES wyraźnie popiera deklarację Rady z 2004 r. w sprawie zwalczania terroryzmu i różne wynikające z niej działania oraz uważa, że społeczeństwo obywatelskie ma do odegrania kluczową rolę w tej dziedzinie. Z tego względu Komitet żywi nadzieję, że będzie uznawany za ważnego i potrzebnego partnera w rozmowach oraz zainteresowaną stroną w tym procesie, zaznaczając przy tym, że obecnie trwają prace nad wieloma opiniami związanymi z tą problematyką. Ustalenie odpowiednich działań i dróg legislacyjnych w celu umożliwienia wszystkim zainteresowanym stronom skutecznego wyrażenia swojej opinii we właściwym czasie będzie miało kluczowe znaczenie dla uzyskania długotrwałego pokoju i bezpieczeństwa w UE i wokół niej.

Bruksela, 12 marca 2008 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Dimitris DIMITRIADIS

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady ustanawiającego wspólne przedsięwzięcie „Ogniwa paliwowe i technologie wodorowe”

COM(2007) 571 wersja ostateczna — 2007/0211 (CNS)

(2008/C 204/04)

Dnia 30 listopada 2007 r. Rada Unii Europejskiej, działając na podstawie art. 95 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady ustanawiającego wspólne przedsięwzięcie „Ogniwa paliwowe i technologie wodorowe”

Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię dnia 27 lutego 2008 r. Sprawozdawcą był Gérard DANTIN.

Na 443. sesji plenarnej w dniach 12-13 marca 2008 r. (posiedzenie z dnia 12 marca 2008 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny 117 głosami, 7 osób wstrzymało się od głosu, przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Komitet popiera decyzję o ustanowieniu wspólnego przedsięwzięcia „Ogniwa paliwowe i technologie wodorowe”. Jego zdaniem ten sposób na ponowne ożywienie inwestycji w dziedzinie B+R może stanowić dla przedsiębiorstw pewne ramy odniesienia umożliwiające przewyżczenie obecnej fragmentacji finansowania wspólnotowego i koordynację często nadmiernie rozproszonych prac badawczych, co sprzyjałoby ich skuteczności.

1.2 Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że wybrano ten sektor, gdyż wiąże się on ze strategią lizbońską, z celami barcelońskimi

w odniesieniu do środków przeznaczonych na B+R, a także z innymi obszarami polityki wspólnotowej dotyczącymi zwłaszcza środowiska naturalnego i rozwoju zrównoważonego.

1.3 Wyrażając pozytywną opinię na temat omawianej decyzji, Komitet zamierza po pierwsze podkreślić znaczenie, jakie ma dla UE strategia zaproponowana w dziedzinie inwestycji i koordynacji prac badawczych. Czyniąc tak, uważa, że strategia ta w istotny sposób wspiera tworzenie europejskiej przestrzeni badawczej.

1.4 Niemniej jednak, ze względu na wielość źródeł finansowania i uczestników oraz znaczące kwoty zaangażowanych